

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

PERFIL

**DOS-CENTS ANYS
DESPRÉS DEL SEU
NAIXEMENT,
FIÓDOR M.
DOSTOIEVSKI
CONTINUA SENT
UN AUTOR D'UNA
VIGÈNCIA
REMARCABLE
GRÀCIES A OBRES
MESTRES COM
'CRIM I CÀSTIG'
(1865), TRADUÏDA
AL CATALÀ PER
MIQUEL CABAL**

I Raskólnikov va agafar la destr

DAVID VIDAL
CASTELL

Dels tres cops amb el lloç de la destr amb què Raskólnikov destrou el crani d'Ivànovna, la vella escanyapobres, no en neix, només, un violent doll de sang. “¿Un crim insignificant no queda compensat amb milers d'obres bones?”, es diu, febril i sempre suat, el Ròdia. En la seva gosadia insegura, dubtosa, en aquell basall untuós sobre la catifa, pren cos la novel·la de dilema ètic, la que confronta la determinació d'una persona, que se sent fora del pacte social, amb la moral religiosa col·lectiva. “Matar-la i prendre-li els diners per després fer el bé i servir la humanitat”, es justifica. ¿Però quin dret té Raskólnikov a fer justícia pel seu compte? Ah! Més enllà del bé i del mal, a l'abric hi ha cosida una destr, i hi ha l'orgull d'un home que se sent escollit pel destí.

Però hi ha altres motius, més enllà del de la culpa, en aquesta monumental novel·la. A *Crim i càstig* (1865) Fiódor M. Dostoievski dibuixa un Sant Petersburg decadent i

opressiu, xafogós, ple de cantines llardoses i de trinxeraires, de misèria econòmica i moral, un escenari urbà ple d'amenaçes, inhumà, ben diferent del veïnatge rural del qual provenen la majoria d'aquells ciutadans. No és gaire diferent de com dibuixen Nova York o Londres Herman Melville i Nathaniel Hawthorne als seus relats, molts escrits a la mateixa dècada, i també retrobem el motiu a les novel·les d'Émile Zola i a tot el realisme tardà i al naturalisme, tant a Europa com als EUA –pensem en Theodore Dreiser.

Romanticisme i denúncia social

De fet, *Crim i càstig* és una novel·la en tensió entre un cert romanticisme –en deute amb Puixkin i Turguénev– pel que fa a les relacions humanes, sobretot a les trames sentimentals que la travessen (l'amor del protagonista amb la Sònia, prostituïda per alimentar la família, o la dramàtica defensa de la virtut de la germana, promesa per diners, i del seu enamorament amb un estudiant amic de Raskólnikov), i l'exploració realista de la denúncia social, de la pobresa i de les desigualtats, com va fer abans el Gógol de *Les ànimes mortes*.

Aquest realisme batega també en l'anàlisi psicològica de Raskólnikov, sobretot, però també d'una peculiar galeria de persones trastornades: alcohòlics, esquizoïdes, ciclotímics i monomaniacs. Dostoievski ja havia estudiat aquests personatges marginals, al límit, “destarotats i excitats”, a *Apunts del subsol* (1862) i a *L'idiota* (1869), i de nou desenvolupa i vigoritza una tradició que, si de cas, havia plantejat satíricament Gontxàrov a *Oblómov* i que culminaria, en un to ben distint, Franz Kafka.

CRIM I CÀSTIG
FIÓDOR
DOSTOIEVSKI
LA CASA DELS
CLÀSSICS
TRADUCCIÓ
DE MIQUEL CABAL
GUARRO
700 PÀG. / 34,95 €

En aquesta edició brilla especialment l'estil amb què Dostoievski va escriure l'obra: escènic, ple de diàlegs i de monòlegs interiors que rellisquen cap a l'estil indirecte lliure. Un estil popular, amb moltes veus que sonen diferent en el rus de l'escriptor de Sant Petersburg, i que Andreu Nin, primer traductor de l'obra al català, el 1929, va qualificar d'“incorrecte, trencat, nerviós”. La nova traducció que ens *endeuina* Miquel Cabal, a part d'acuradíssima i funcional, expressa la palpitació del temps, i es fa més visible, respecte d'edicions anteriors, tant en català com en castellà, en l'ús de formes orals, llicències dialectals i col·loquialismes *que sonen bé*.

Una mirada pertinent

En qualsevol cultura literària, una iniciativa com la de La Casa dels Clàssics, que continua la feina de la Bernat Metge clàssica, és fonamental, sobretot per la intenció de fer arribar obres com la *Iliada* i *Robinson Crusoe* al gran públic. Però ¿com podem llegir avui *Crim i càstig*? I per què cal llegir-la? Des de la ben descrita crisi de marcs ideològics o morals col·lectius, i des del replegament cap al jo i la individualitat narcisista que impulsa la cultura de les plataformes i els filtres bombolla, l'exploració del dilema sobre el bé personal i el col·lectiu és molt pertinent, il·luminadora. “¿Quina importància tenen uns petits crims, o uns quants, si al capdavant tenim fundacions i fem donacions als hospitals?”, es deuen dir els amos d'Inditex, els de Microsoft, potser els de La Caixa. Els grisos, la zona boirosa, la terra de ningú moral, són més vastos que mai, i podem comptar, si més no, amb la poderosa llanterna de Dostoievski. ♦

**A MÉS
D'ACURADA I
FUNCIONAL,
LA NOVA
TRADUCCIÓ
DE MIQUEL
CABAL DEL
CLÀSSIC DE
DOSTOIEVSKI
EXPRESSA
LA PALPITA
CIÓ DEL
TEMPS I ÉS
RICA EN
FORMES
ORALS I
DIALECTALS**

NICOLAI KARAZIN / WIKIPEDIA